

Bijlagen bij aanbiedingsbrief concept RES

1. Bestuurlijke opvatting concept-RES Regio Noordoost Brabant
– Provincie Noord-Brabant
2. Reactie op Concept-RES Noordoost-Brabant - BMF
3. Zienswijze Concept-RES – Waterschap De Dommel
4. Zienswijze Concept RES Noordoost Brabant – Waterschap Aa en Maas
5. Amendement concept bod RES-NOB – Gemeente Haaren
6. Amendement concept-bod RES – Gemeente Oss
7. Motie opwaarderen infrastructuur elektra – Gemeente Boxtel
8. Motie positionering gemeenteraad en samenwerking regio overstijgend –
Gemeente Bernheze
9. Motie Transportschaarste – gemeenteraad Boxmeer
10. Warmtetransitie – de Brabantse Participatiecoalitie
11. Concretiseren burgerparticipatie bij de warmtetransitie RES – de Brabantse
Participatiecoalitie

Colleges van Ben W van de gemeenten in de regio Noordoost Brabant en het dagelijks bestuur van het waterschap de Dommel en het dagelijks bestuur van het waterschap Aa en Maas

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Bestuurlijke opvatting concept-RES Regio Noordoost Brabant

Geacht college,

Onlangs ontvingen wij de concept-Regionale Energiestrategie (concept-RES) van de Regio Noordoost Brabant. Middels deze brief geven wij onze bestuurlijke opvatting over deze concept-RES. Wij gaan hierbij in op zowel het bereikte resultaat en gevoerde proces en geven tevens een doorkijk naar een aantal punten voor de uitwerking en uitvoering van de concept-RES, waarover wij graag nadere afspraken met u willen maken.

Het bereikte resultaat en het gevoerde proces

Het eindoordeel over de concept-RES in uw regio is aan de raden en de AB's zal naar verwachting in september bekend zijn. Vanuit onze rol en verantwoordelijkheid en de ons bekende besluitvorming in de BenW-colleges complimenteren wij u met het tot op heden bereikte resultaat dat na een intensief proces in uw regio tot stand is gekomen. Onderstaand geven wij hiervan een nadere onderbouwing

Uw ambitie van 1,5 TWh voor wat betreft decentrale elektriciteitsopwekking is proportioneel aan de aard en omvang van uw regio, ten opzichte van de landelijke doelstelling van 35 TWh. Tegelijkertijd willen wij opmerken dat voor de Brabantse doelstellingen (Deze omvatten overigens alle vormen van duurzame opwek, bijvoorbeeld 'kleinschalig zon op dak', waterkracht en biomassa) meer nodig is. Alleen al om deze reden is enige overprogrammering wenselijk. Daarnaast heeft het Energieakkoord uit 2013 geleerd dat er altijd projecten zijn die niet door gaan of stevig vertraagd en ook dat kan een reden zijn om enige overprogrammering op te nemen. Verder vinden wij het van belang om gezamenlijk in de regio initiatieven te ontwikkelen om kleinschalig zon op dak te stimuleren. Dit draagt niet alleen bij aan de provinciale doelstelling, maar het zorgt ook voor draagvlak onder inwoners als zij zien dat daken optimaal benut worden.

Datum

21 april 2020

Ons kenmerk

C2254875/4661951

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

R.M.J. (René) Peusens

Telefoon

(06) 18 30 34 70

Email

rpeusens@brabant.nl

Bijlage(n)

1

Tevens zien wij dat u voortvarend aan de slag bent gegaan met het inventariseren van warmtebronnen en de feitelijke gebruiksmogelijkheden hiervan en heeft u tot op heden voldoende oog voor de mogelijkheden voor energiebesparing. Het vergt overigens nog een stevige gezamenlijke inzet om deze ook daadwerkelijk te realiseren. Daarom willen wij het belang onderstrepen van uw werkgroep die zich richt op het behalen van de gestelde besparingsopgave. En wij willen u uitdagen om de werkgroep tussen concept-RES en definitieve RES te laten onderzoeken of een grotere energiebesparing tot 2030 mogelijk is. Immers, alles wat u bespaart hoeft u niet op te wekken.

Datum

21 april 2020

Ons kenmerk

C2254875/4661951

Het gevoerde proces van de afgelopen jaren heeft vooralsnog geleid tot een breed gedragen concept-RES in uw regio. Het feit dat de gemeenteraden en de AB's van de waterschappen nu reeds besluitvormend bij het proces zijn betrokken leidt met de kennis van nu tot enige vertraging in de vaststelling van de concept-RES, maar kan op de langere termijn wellicht versnellend werken. Wel zien wij dat uw bod tot dusverre is opgebouwd uit een verdeling van de regionale ambitie over de gemeenten naar rato van het energiegebruik en dat er nog weinig afweging heeft plaats gevonden over hetgeen op regionaal niveau vanuit ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid de beste zoekgebieden voor zonne- en windenergie zouden zijn. Wij adviseren u om deze afweging in de uitwerking richting de RES 1.0 alsnog te maken.

Voor wat betreft het maatschappelijk draagvlak: wij zien dat u het maatschappelijk middenveld heeft betrokken bij de totstandkoming van de concept-RES, onder andere woningcorporaties, de Brabantse Milieufederatie, Enexis, ZLTO en VNO-NCW. Wij constateren dat u er veel aan is gelegen om tot een zo breed mogelijke aanpak te komen en dat u daar tot op heden goed in bent geslaagd.

In dit stadium betreft de RES nog slechts een concept. Juist dit concept biedt een goed handvat om de Brabanders zorgvuldig, vroegtijdig en goed geïnformeerd te betrekken bij de energietransitie in de regio. Wij zien er dan ook naar uit om gezamenlijk in de stuurgroep RES Noordoost Brabant het dialooginstrument van internetconsultatie in te zetten. De resultaten van deze consultatie nemen we in de stuurgroep RES mee in de fase naar de definitieve RES en gemeenteraden kunnen deze vervolgens betrekken bij hun besluitvorming over de definitieve RES.

Uitwerking en uitvoering van de concept-RES

Voor de verdere uitwerking en uitvoering van de RES achten wij de volgende punten van belang:

Ruimtegebruik

Het concept-RES biedt voldoende aanknopingspunten om, naast het beschermen van waarden, belangrijke ambities te realiseren op het gebied van bodem, (grond)water, cultuurhistorie, natuur en planologie & ruimtelijke ordening. Het concept-RES is nog tamelijk abstract. Graag willen wij in nauwe samenwerking

met de regio verder vorm en inhoud geven aan de concretisering van locaties voor 'zon en wind', waarbij voor ons de nieuwe manier van samenwerken uit de Brabantse omgevingsvisie met diep-, rond- en breed kijken leidraad is. In dit verband adviseren wij u om, in navolging van de gemeenten 's-Hertogenbosch en Meijerijstad, in aanloop naar de definitieve RES richtinggevende keuzes te maken ten aanzien van locaties voor windenergie, dit is belangrijke informatie voor de Brabanders in uw regio. Tot slot verzoeken wij u in dit kader ook om na te gaan in hoeverre een plan-m.e.r. voor (onderdelen van) de RES wenselijk of noodzakelijk zijn.

Datum

21 april 2020

Ons kenmerk

C2254875/4661951

Systemefficiency

Enexis is de aangewezen partij om de effecten van initiatieven op het elektriciteitsnetwerk te duiden. Wel wijzen wij op het belang van zowel een effectieve verhouding tussen zonne- en windenergie als van zoekgebieden in de nabijheid van de energiehooftinfrastructuur. Voor de verdere uitwerking richting RES 1.0 bevelen wij u aan om 'zon' en 'wind' zoveel als mogelijk op één locatie te combineren. Grofweg kan gesteld worden dat als een aansluitpunt voor duurzame energie maximaal 10 MW aan windenergie kan verwerken, er nog ongeveer 8 MW aan zonne-energie toegevoegd kan worden. Dit komt doordat zon en wind zelden gelijktijdig pieken. Door goede combinaties van zon en wind te maken, worden de kosten van de energietransitie aanzienlijk beperkt. De feitelijke geschiktheid van de locaties en het slim en efficiënt benutten van het netwerk zijn wat ons betreft meer leidend dan de gemeentegrenzen. Wij zijn ons er overigens van bewust dat er in het Land van Cuijk voor de korte termijn beperkte aansluitcapaciteit is voor zonneweides en windenergie en wij bieden u aan om desgewenst samen te zoeken naar (tijdelijke) oplossingen. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een initiatief zoals het Energiepark bij Haps en Cuijk, waar wordt bezien of slimme combinaties van industrieel elektriciteitsgebruik en -opslag het netwerk kunnen ontlasten.

Ruimtelijke procedures

Wij vinden het van belang om de verdere uitwerking van de RES'en zo dicht mogelijk bij de inwoners te beleggen en staan dan ook positief tegenover overdracht van onze bevoegdheden voor windparken. De wet biedt hier ruimte voor mits een gemeente het planproces net zo snel of sneller kan doorlopen als de provincie. Hoe groter het draagvlak voor de RES in de raden, des te gemakkelijker het dus voor ons wordt om onze bevoegdheden over te dragen, dit onder borging van de sociale randvoorwaarden ('sociale inclusiviteit'). Wij zijn overigens graag bereid om onze kennis en ervaring ter beschikking te stellen, zowel op planologisch gebied als bij de uitwerking van de sociale randvoorwaarden.

Sociale participatie

Sociale participatie is één van de belangrijkste onderdelen van de energietransitie en wij zien dat u hier op hoofdlijnen al een goede invulling aan heeft gegeven. Bij de verdere uitwerking hiervan kunt u een beroep doen op

onze ondersteuning. Een voorbeeld hiervan betreft onze werkwijze met de vier gemeenten langs de A16. Meer informatie treft u aan op www.energieA16.nl.

SER-advies inzake 'RES en arbeidsmarkt'

De SER heeft in juni 2019 geadviseerd om de uitdagingen van de energietransitie op het gebied van proactief arbeidsmarktbeleid ook deels in te bedden in de RES'en. De stijging in de vraag naar arbeid vanwege de ontwikkelingen m.b.t. de energietransitie (toename van investeringen) slaat in belangrijke mate neer in Noord-Brabant. Door de demografische ontwikkelingen (ca. 15% terugloop van het aantal MBO-studenten in Brabant over een periode van 5 jaar) is een integraal, breed gedragen en proactief arbeidsmarkt- en scholingsbeleid nodig om de energietransitie mogelijk te maken en de werkgelegenheidskansen hiervan te verzilveren. Wij bevelen u aan om hier, in samenspraak met onder meer de arbeidsmarktregio en de onderwijs- en kennisinstellingen, bij de totstandkoming van de RES 1.0 nadere invulling aan te geven

Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL)

Wij geven u in overweging om bij de doorontwikkeling van de RES ook rekening te houden met de uitrol van publieke laadinfrastructuur voor personenvervoer. Deze is omschreven in de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) en zal worden doorvertaald in een regionale aanpak. Het opnemen van deze aanpak in de besluitvormingsstructuur van de RES zorgt voor een goede afstemming van duurzame lokale energieopwekking met een planmatige uitrol van de laadinfrastructuur. Daarnaast kan dit op termijn ook kostenbesparingen en synergievoordelen opleveren.

Aanpak werklocaties

Vanuit onze aanpak werklocaties willen wij samen met u het initiatief nemen om de komende drie jaar drie bedrijventerreinen verduurzamen, temeer daar wij zien dat partijen nog vaak zoekende zijn en de prioriteit van bedrijven om diverse redenen vaak elders ligt. We faciliteren en helpen bij gebiedsgerichte duurzaamheidsvraagstukken, die een belangrijke bijdrage leveren aan de (duurzaamheid)versnelling en versterking van de toekomstbestendigheid van de Brabantse economie. We zetten hierbij in op het toekomstbestendig maken en het versnellen van de verduurzaming van bestaande ('grote oogst') bedrijventerreinen. Dit zijn bedrijventerreinen, waar binnen de beschikbare (milieu)ruimte de grootste potentie voor meerdere grootschalige maatregelen voor duurzame energieopwekking, opslag, verduurzaming en/of circulaire economie aanwezig zijn. Uit een eerste inventarisatie blijken dit in Noord Oost Brabant terreinen als de Rietvelden, Ladonk/Vorst, de Dubbelen, Vorstengrafdonk, Moleneind, Elzenburg en Laarakker te zijn. Voor deze terreinen lijkt de energietransitie een economische kans te zijn om zich te ontwikkelen als (regionale) energiehub.

Datum

21 april 2020

Ons kenmerk

C2254875/4661951

Toepassingsmogelijkheden voor innovaties

Bij de verdere doorontwikkeling van de RES vragen wij u op zoek te gaan naar toepassingsmogelijkheden voor (Brabantse) innovaties die de energietransitie mede kunnen vormgeven. Zoals bijvoorbeeld de beloftevolle innovaties op het gebied van dunne film PV - te benutten op geluidschermen en in bouwcomponenten (BIPV) - en innovaties op het gebied van opslag en conversie, ontwikkeld in de samenwerking tussen kennispartners, innovatief (MKB)bedrijfsleven en overheden. Het pad van deze innovaties loopt immers niet vanzelf door van ontwikkeling naar uitrol. Dit is enerzijds een kwestie van het inpassen van de innovatie in een systeem (van energie, mobiliteit, bouw etc.) en anderzijds een kwestie van het realiseren van een productieschaal die industrialisatie rechtvaardigt. Denk hiervoor onder meer aan gezamenlijk aanbesteden of inkopen. Graag werken wij dit uit samen met u en andere partners zoals Rijkswaterstaat en woningbouwcorporaties.

Datum

21 april 2020

Ons kenmerk

C2254875/4661951

Randvoorwaarden richting het Rijk

Bij de totstandkoming van de concept-RES'en hebben wij gezamenlijk met u geconstateerd dat er op landelijk niveau een aantal belemmeringen (kunnen) zijn om de ambities in de RES daadwerkelijk te realiseren. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan laagvliegroutes en militaire radar in relatie tot windmolens of aan onduidelijkheid omtrent de bekostiging van warmtenetten. Mede op grond hiervan is een lijst met randvoorwaarden opgesteld die als bijlage bij deze brief is toegevoegd. U heeft reeds diverse randvoorwaarden opgenomen in de Concept-RES. Wij bevelen u aan deze in de definitieve RES verder aan te vullen met name op het punt van laagvliegroutes en militaire radar in relatie tot windmolens voor uw regio van toepassing zijnde randvoorwaarden toe te voegen aan de definitieve RES.

Regionale uitvoeringsorganisatie

Gezamenlijk staan we voor een uitdagende opgave die alleen door intensief samenwerken tot een goed einde kan worden gebracht. Alleen al de ruimtelijke inpassing van de initiatieven op het gebied van 'zon en wind' (opstellen van een omgevingsvisie, -programma, -plan en -vergunningen) vergt een langdurige inzet van gespecialiseerde medewerkers en voldoende financiële middelen. Naast dat wij u ook op het gebied van de ruimtelijke procedures waar mogelijk graag willen ondersteunen vergt de verdere uitwerking en uitvoering van de RES als geheel een adequate regionale uitvoeringsorganisatie met voldoende menskracht en middelen. Wij vertrouwen erop dat deze tijdig door u zal worden ingericht.

Tot slot: De totstandkoming van de RES 1.0 en verder is een groeiproces waarbij we de concept-RES zien als een tussenproduct waarin niet alle ambities, laat staan de wegen naar het bereiken hiervan, zijn uitgekristalliseerd. Wij hebben echter ruimschoots het vertrouwen dat de partijen in de regio de komende periode tot een nadere invulling zullen komen. Breed en bestendig draagvlak in de diverse gemeenteraden maakt het voor ons mogelijk om in die gemeenten

alle mogelijke provinciale ondersteuning te bieden voor de energietransitie. Wij zullen deze brief in afschrift aanbieden aan het NP RES, inclusief de bovengenoemde lijst met randvoorwaarden. Net zoals in de afgelopen jaren zijn wij graag bereid om hierbij op basis van ons Uitvoeringsprogramma Energie 'Energie verbindt' constructief met u te blijven samenwerken.

Datum

21 april 2020

Ons kenmerk

C2254875/4661951

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Bijlage: Lijst met randvoorwaarden om de ambities in de RES gestand te kunnen doen

Tilburg, 1 april 2020

Aan: Stuurgroep Regionale Energie Strategie Noordoost Brabant
t.a.v. de heer P. van de Wiel (voorzitter)
Programmabureau Regio
Postbus 10.000
5280 DA Boxtel

Kopie verstuurd aan College van Gedeputeerde Staten

Kenmerk: EN 03.10-1747-sl
Betreft: reactie op Concept-RES Noordoost-Brabant

Geachte heer Van de Wiel,

Met dit schrijven reageren de Brabantse Milieufederatie, Natuurmonumenten en Brabants Landschap graag op uw document 'Concept RES Noordoost-Brabant. Definitieve versie. Februari 2020'.

Als natuur- en milieuorganisaties maken wij ons zorgen over de CO₂-uitstoot en daarmee gepaard gaande klimaatverandering en zijn wij voorstander van een versnelde energietransitie van fossiele naar hernieuwbare energie. Dit zien wij als een maatschappelijke opgave met impact op natuur en landschap, waarbij natuur- en milieubelangen dan ook volwaardig moeten worden meegenomen.

Deze Concept-RES maakt geen regionaal afgewogen keuzes: een gemiste kans!

We zijn als natuur- en milieuorganisaties actief bij het RES proces in Noordoost Brabant betrokken, zoals bij de werkateliers en bij twee speciaal georganiseerde informatiesessies. Daarnaast is de BMF vertegenwoordigd in de bestuurlijke klankbordgroep, in de stakeholder klankbordgroep en in enkele werkgroepen. Ondanks onze inzet en inbreng is het teleurstellend om te moeten constateren dat de politiek-bestuurlijke realiteit heeft geleid tot een Concept RES die een optelsom is van lokale gemeentelijke ambities en belangen, in plaats van een gezamenlijk bepaalde regionale strategie. Dat doet ons inziens geen recht aan de uitgangspunten van de Regionale Energiestrategieën zoals verwoord in het Klimaatakkoord, en het doet evenmin recht aan de inbreng en overwegingen van maatschappelijke organisaties in het algemeen en die van ons als natuur- en milieuorganisaties in het bijzonder. Het ontbreken van gezamenlijke regionaal bepaalde en gedragen *sturende* uitgangspunten voor ruimtelijke ordening en landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten, is in onze ogen uiterst zorgwekkend. Het is spijtig dat de regionale bestuurlijke regie hier geen verandering heeft kunnen brengen.

Dit is des te meer een gemiste kans omdat het Afwegingskader Landschap (bijlage 3) bij deze RES juist richting geeft voor het bepalen van zoekgebieden voor grootschalige wind- en zonprojecten, terwijl we nu zelfs enkele zoekgebieden in deze Concept RES zien die strijdig zijn met dit Afwegingskader Landschap.

We weten dat er in de afgelopen maanden door veel ambtenaren, stakeholders en bestuurders hard is gewerkt om deze Concept-RES te realiseren en we roepen de gemeenteraden

en bestuurders dan ook op om de belofte van een regionale energiestrategie waar te maken, zodat het motto 'Iedereen doet wat' in de RES 1.0 vervangen kan worden door 'De energietransitie doen we samen!'.

We bouwen de navolgende reactie op aan de hand van de onderdelen uit de Handreiking afwegingskader (NP-RES):

- **Kwantiteit Elektriciteit en Kwantiteit Warmte:** het resultaat hiervan is de totale energie-opgave waar de regio op in zet.
- **Zorgvuldig ruimtegebruik:** dit gaat over de mate waarin bij de keuzes rekening wordt gehouden met gebied specifieke kenmerken en ruimtelijke principes (denk aan landschap, meervoudig ruimtegebruik, combineren van opgaven).
- **Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak:** dit gaat over de betrokkenheid van overheden, burgers en maatschappelijke organisaties bij de totstandkoming van de RES en de koppeling met andere transitie.
- **Energiesysteemefficiëntie:** dit gaat met name over energie-infrastructuur en bovenregionale afstemming.

Kwantiteit Elektriciteit en Kwantiteit Warmte

- De regio stelt een ambitie voor elektriciteitsopwekking van 5,5 PJ die aan de onderkant zit van wat naar onze mening mogelijk en haalbaar is. Gezien de urgentie van het klimaatprobleem en de opwekpotentie in deze regio zouden wij een ambitieuzere doelstelling toejuichen. Positief is dat er al wel rekening wordt gehouden met een toenemende behoefte door elektrificatie van mobiliteit en de gebouwde omgeving.
- De opgave voor warmte is met 3 PJ in onze beleving realistisch en haalbaar. De uitwerking hoe dit te realiseren is echter onbekend en wordt overgelaten aan de gemeenten.
- De doelstelling op energiebesparing van circa 10% op elektriciteit en 11% op warmte in 2030 is volstrekt niet ambitieus. Dat geldt ook voor de elektriciteitsbesparing van 21% in 2050. U volgt hiermee de conservatieve lijn van de Nationale Energieverkenning. Volgens Urgenda is 50% reductie noodzakelijk en haalbaar¹. Met de wetenschap dat voor elke Joule besparing er minimaal 3 Joule minder energie hoeft te worden opgewekt, zou deze regio veel sterker moeten inzetten op besparing, zoals zelf verwoord op pagina 25 'Bespaar! Wat je niet verbruikt hoeft je ook niet op te wekken.' Wij verzoeken u om in de definitieve RES het percentage besparing voor 2030 minimaal te verdubbelen tot 20%.
- Er wordt met 0,4 TWh (=1,44 PJ) serieus ingezet op zon-op-dak. De ambitie om tot 2030 40% van de beschikbare grote daken vol te leggen met zonnepanelen vinden wij positief.
- We missen expliciet aandacht voor zon op verharde oppervlaktes, zoals parkeerplaatsen en parkeergarages. We roepen u op om ook zon op kleine daken niet te vergeten. Boven de (landelijke opgave van) 7TWh telt dit gewoon mee in de opgave voor grootschalige opwekking.

¹ Zie rapport 'Nederland 100% duurzame energie in 2030. Het kan als je het wilt' van Urgenda via <https://www.urgenda.nl/wp-content/uploads/Urgenda-rapport-duurzame-energie-2030-v3-2019.pdf>. Daarbij is de 50% reductie een combinatie van 65% energiebesparing bij huishoudens, 70% bij kantoren, 30% in de landbouw, en 40% in de industrie.

Zorgvuldig ruimtegebruik

- Als natuur- en milieuorganisaties zijn we op hoofdlijnen zeer te spreken over 'Bijlage 3 Achtergronddocument/afwegingskader landschap'. Uit dit document spreekt een duidelijk gebiedsgerichte aanpak die gemeentegrens overschrijdend en integraal moet worden uitgevoerd. Zo'n gebiedsgerichte aanpak wordt door onze organisaties van harte onderschreven, maar staat helaas in schril contrast tot de gepresenteerde kaarten in de Concept RES waar zoekgebieden eindigen bij gemeentegrenzen. Nogmaals onze oproep aan gemeenteraden en bestuurders om letterlijk de eigen (gemeente)grenzen te passeren en voor een integrale benadering te kiezen. Uw inwoners, uw natuur, uw landschap en uw cultuurhistorie verdienen dat!
- In de Concept-RES wordt een zonneladder gepresenteerd waar we ons in kunnen vinden. Voor windenergie is de windladder van pagina 18 uit Bijlage 3 niet opgenomen. Wij adviseren u om dat wel te doen. Hierdoor wordt het voor inwoners, bedrijven, ontwikkelaars en belangengroeperingen duidelijk welke voorkeursvolgorde wordt gevolgd bij het bepalen van zoekgebieden.
- Als natuur- en milieuorganisaties pleiten wij voor het aanwijzen van ongerepte natuurpanorama's voor unieke landschappen en vergezichten in Noordoost-Brabant. In het Afwegingskader Landschap zijn deze gebieden al concreet benoemd: de Maashorst, de Maasheggen, het Maasdal, Het Groene Woud en de Loonse en Drunense Duinen. Deze ongerepte natuurpanorama's dienen, conform dat Afwegingskader, gevrijwaard te blijven van windturbines.
- De zoekgebieden voor wind zijn duidelijk bepaald door lokale gemeentelijke plannen, ambities en belangen en deels ook niet in lijn met het Afwegingskader Landschap. In het bijzonder hebben wij de volgende opmerkingen over de zoekgebieden:
 - we vinden de locatie ten noorden van Veghel langs de N279, nota bene in het natuurgebied Wijbosch Broek, onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant en daarmee geheel in strijd met het Afwegingskader Landschap, onaanvaardbaar. Hoewel de provincie in de Interim Verordening Ruimte windturbines in Natuurnetwerk Brabant langs infrastructurele werken onder een aantal strikte voorwaarden toestaat, achten wij de impact op natuur dermate groot, dat dit uitermate ongewenst is;
 - voor het zoekgebied in de Lithse polder hebben we onze grote zorgen over weidevogels reeds eerder kenbaar gemaakt;
 - de westelijke helft van het zoekgebied Rooise Heide achten wij ongeschikt. Het betreft weliswaar een jonge heideontginning, maar met name in de westelijke helft is sprake van een unieke onbebouwdheid, gepaard gaand met een relatief kleinschalig patroon van vele zandpaden en beplantingen, met een bijzondere biodiversiteit (onder andere vogels). Wij verzoeken u in elk geval de westelijke helft van dit zoekgebied te schrappen;
 - het gebied De Kloosterstraat bij Den Bosch maakt integraal deel uit van de Bossche Broekzone. Hier is juist tien jaar geleden een bedrijventerrein geschrapt vanwege de grote landschappelijke en ecologische waarde als onderdeel van het Bossche Broek. Wij verzoeken u dit deel van dat zoekgebied te schrappen.

- Een groot gebied rondom Volkel is nu uitgesloten voor windturbines door radarbeperkingen. Wat ons betreft zijn de grootschalige heideontginningen langs de Middenpeelweg (N277) een potentieel zoekgebied voor windenergie. We roepen u op om met Defensie de mogelijkheden te onderzoeken om meer mogelijkheden voor windenergie in dit gebied te creëren, eventueel met behulp van lagere types windturbines.
- De zoekgebiedenkaart zon levert het beste bewijs dat er helemaal geen regionale ruimtelijke afweging is gemaakt. Het kan toch niet zo zijn dat vrijwel het gehele buitengebied van Meierijstad zoekgebied is voor zon? In onze ogen zou het uitgangspunt moeten zijn om zon in het landschap zo veel mogelijk te voorkómen. Op basis van de zonneladder en een regionale ruimtelijke afweging zouden dan in de RES de geschikte locaties voor zon gekozen moeten worden. Wij verzoeken u dringend dat in de definitieve RES alsnog te doen.
- Bij geothermie en funderingspalen voor windturbines vragen wij expliciet aandacht voor de geologische structuren en breuken in de ondergrond.
- We missen een duidelijke koppelkans met de ambitie om nieuw bos te realiseren in combinatie met windenergie. Die kans is ook beschreven in het Afwegingskader Landschap. We bepleiten dat buiten het Natuur Netwerk Brabant in Noordoost-Brabant een significante bijdrage wordt geleverd aan de provinciale ambitie om nieuw bos te realiseren. De energietransitie biedt hiervoor een kans! Op deze wijze kan ook invulling gegeven worden aan de uitspraak in hoofdstuk 3 dat de RES de energietransitie wil benutten om de regionale ecologie te versterken.

Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak

- We zijn positief over het opnemen van het streven naar 50% lokaal eigendom en aandacht voor het ondersteunen en versterken van lokale partijen en energiecoöperaties op regionale schaal.
- We zijn positief over het voornemen van het betrekken van jongeren bij het verdere RES proces.
- We bevelen ten zeerste aan om voor de RES 1.0 een plan MER te laten opstellen, in navolging van het advies van Commissie MER van 28 oktober 2019. De commissie noemt enkele overduidelijke voordelen, waaronder: verbetering van de kwaliteit van besluitvorming, een snellere uitvoering van energieprojecten en borging van participatie.
- Als maatschappelijke organisaties vragen we nogmaals uw aandacht voor het gelopen en nog in te richten participatieproces. Als u inwoners en stakeholders uitnodigt om mee te praten en mee te denken over regionale vraagstukken, maar vervolgens een besluit neemt op louter lokale afwegingen, dan verspeelt u het vertrouwen en krediet dat de basis vormt voor echte participatie. Het uitvoering geven aan de energietransitie is een uiterst complexe opgave waarbij veel belangen moeten worden afgewogen. Hierbij hoort een transparant en begrijpelijk verhaal dat u aan iedere inwoner moet kunnen uitleggen. Daarbij hoort ook het vertrouwen in u als beleidsmaker en beslisser dat u de juiste afwegingen heeft gemaakt. U krijgt pas dat vertrouwen, als u het ook geeft.

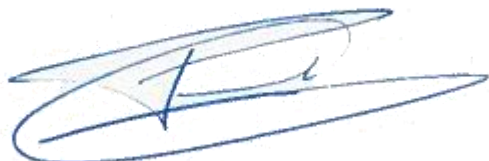
Energiesysteemefficiëntie

- We zijn bezorgd over het ontbreken van regionale coördinatie en regie bij het inrichten en realiseren van de energie-infrastructuur als elke gemeente zelf vorm geeft aan de energietransitie. Hier liggen sub-optimalisatie en verhoogde maatschappelijke kosten op de loer. We roepen u, de provincie en de netbeheerder op om tot een gedegen afstemming te komen, waarbij gemeentelijke ambities en plannen niet persé leidend zijn.
- Bij nieuwe tracés voor energie-infrastructuur vragen wij extra aandacht voor verstoring en aantasting van natuurgebieden. We zijn tegen aanleg van energie-infrastructuur in het Natuur Netwerk Brabant.

We hopen dat we met bovenstaande punten een kritische, doch constructieve bijdrage aan de RES Noordoost-Brabant kunnen leveren. We ontvangen graag een reactie hoe u deze inbreng verwerkt in de RES 1.0. Tevens bieden wij aan om, net als in de afgelopen periode, nauw betrokken te blijven bij de verdere uitwerking van de RES.

Voor inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met Sandor Löwik, beleidsadviseur Energie, van de Brabantse Milieufederatie: sandor.lowik@brabantsemilieufederatie.nl of op telefoonnummer 06-15350211.

Met duurzame groet, mede namens Brabants Landschap en Vereniging Natuurmonumenten,

Femke Dingemans,
directeur Brabantse Milieufederatie

Regio Noordoost Brabant
Voorzitter stuurgroep RES-NOB
De heer P. Van der Wiel
Postbus 315
5201 AH 's-HERTOGENBOSCH

Boxtel : 2 juni 2020
Ons kenmerk : Z61717/U129979
Uw kenmerk : -
Onderwerp : Zienswijze Concept-RES

Behandeld door : Richard Moerman
Doorkiesnummer : 0411-618615
E-mailadres : rmoerman@dommel.nl
Bijlagen : geen
Verzonden : 22 juni 2020

Geachte heer Van der Wiel,

Hierbij ontvangt u onze zienswijze op de Concept-RES van de regio Noordoost Brabant, welke door u is aangeboden op 16 maart 2020.

Het Dagelijks Bestuur van Waterschap De Dommel stemt in met de Concept RES van de regio Noordoost Brabant met in acht neming van onderstaande aandachtspunten die we graag terugzien bij het vaststellen van de RES 1.0.

Regionale en integrale aanpak

Waterschap De Dommel ziet een sterke meerwaarde in een regionale aanpak, waarbij regionale vraagstukken integraal worden benaderd. Door ruimtelijke opgaven te combineren dragen we gezamenlijk bij aan de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en het beperken van de maatschappelijke kosten. Daarnaast hecht Waterschap De Dommel veel waarde aan de opgave uit het Klimaatakkoord, om de CO₂-emissie structureel te verlagen (klimaatmitigatie) en tegelijkertijd de effecten van de klimaatverandering te beheersen (klimaatadaptatie).

In de concept-RES is de regionale opgave per gemeente weergegeven. Wij hebben begrip voor deze regionale keuze, maar zien hierin ook een uitdaging om te komen tot regionale- en integrale afwegingen. Voor de verdere uitwerking van de RES vragen wij u, met respect voor de gemeentelijke keuzes, te komen tot regionale meerwaarde met aandacht voor een duurzaam watersysteem en klimaatadaptatie. Daarbij willen we graag onze positieve ervaring met de regio Hart van Brabant delen, waar klimaatadaptatie, zijnde de eerste fase uit het Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie, integraal wordt meegenomen.

In de RES 1.0 zien we graag de koppelkansen met de waterberging in het gebied terug, in het bijzonder met hoogwaterbescherming Den Bosch.

Het "Bod" voor grootschalige opwek van 1,5 TWh zien wij als een ambitieuze, maar eveneens reële uitdaging voor de regio als bijdrage aan het Klimaatakkoord.

Grootschalige opwek in relatie tot de hydrologische bodemkwaliteit

In aanvulling op zon op daken zijn zonneweiden noodzakelijk voor het behalen van de klimaatdoelen. Naast de ruimtelijke impact hiervan vragen wij aandacht voor het behoud van de (gezonde) bodemkwaliteit en daaraan gekoppeld de regionale waterhuishouding, in relatie tot enerzijds de toekenning van terreinen en anderzijds de inrichting van de zonneweiden.

Voor de realisatie van windparken geldt dat de bodem belast wordt met betonnen funderingen die al dan niet na gebruik achter blijven in de bodem. De mogelijke impact hiervan op het behoud van de (gezonde) bodemkwaliteit is onderbelicht en vraagt om een nadere uitwerking.

Om een duurzaam beheer van de bodemkwaliteit in relatie tot het waterbeheer te borgen vragen wij om te komen tot regionale afspraken en –kaders voor de ontwikkeling van windparken en zonneweiden. Een uitwerking hiervan zien we graag terug in de RES 1.0.

Warmte en hydrologische bodemkwaliteit

Met de verduurzaming van de warmte gaat een sterke toename van het gebruik van de hydrologische ondergrond plaats vinden in de vorm van open- en gesloten energiesystemen. Dit neemt risico's met zich mee voor het beheer van het schaarse grondwater en bescherming van de grondwaterkwaliteit. Wij vragen u specifiek om hier regionaal aandacht voor te hebben bij de nadere uitwerking in de RSW en de RES 1.0, zodat dit een plek kan krijgen in de gemeentelijke transitievisies warmte.

Op het gebied van de inzet van duurzame warmte in de gebouwde omgeving leveren wij onze bijdrage aan het creëren van ontwikkel- en beleidsruimte voor de toepassing van aquathermie.

Tot slot

Wij zien de RES 1.0 in vertrouwen tegemoet en zullen onze bijdrage aan de uitwerking leveren. De uiteindelijke vaststelling van de RES 1.0 vindt bij Waterschap De Dommel in het Algemeen Bestuur plaats.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

A.G. Dekker
secretaris

Per post en per e-mail

Regio Noordoost Brabant
Peter van de Wiel, voorzitter Stuurgroep RES NOB
Postbus 315
5201 AH 'S-HERTOGENBOSCH

Datum	30 juni 2020
Ons kenmerk	900173
Doorkiesnr.	073 61 58 257 / Edith Roelofs-Schellings
Onderwerp	Zienswijze Concept RES Noordoost Brabant

Geachte heer van de Wiel,

Hierbij ontvangt u, in reactie op uw aanbiedingsbrief concept bod RES NOB van 16 maart 2020, onze zienswijze. Ons dagelijks bestuur heeft op 14 april jl. ingestemd met de Concept RES Noordoost Brabant als tussenproduct richting de RES 1.0. Op 5 juni is de Concept RES ter kennisgeving aangeboden aan ons algemeen bestuur.

Als waterschap ondervinden we als geen ander de gevolgen van klimaatverandering. We vinden het daarom van belang om koploper te zijn in verduurzaming. Aa en Maas heeft de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. In dit kader werken we aan de realisatie van zonne-energie op onze rioolwaterzuiveringen, produceren we biogas van zuiveringsslib in 's-Hertogenbosch en zetten we in op de ontwikkeling van aquathermie. Wij zien de RES als een kans om als waterschap bij te kunnen dragen aan de doelen van het Klimaatakkoord en het creëren van synergie tussen de opgaven voor energie, klimaat, water- en bodembeheer en natuur in onze regio.

Met deze zienswijze brengen wij onze adviezen voor de uitwerking van de RES 1.0 expliciet bij de Stuurgroep RES Noordoost Brabant onder de aandacht.

Werk samen op inhoud

Voor het waterschap is samenhang tussen lokaal beleid en een regionale afweging van het ruimtegebruik van belang. De regio Noordoost-Brabant vormt landschappelijk één geheel en wordt verbonden door het watersysteem. De RES moet daarom in het regionale landschap worden ingebed. Het besluit van de Stuurgroep RES NOB van 8 april jl. over de vervolgsamenwerking biedt wat ons betreft ruimte voor het maken van de nodige afspraken over de regionale afweging van opweklocaties voor hernieuwbare energie. Daarbij is het van belang dat we als regio de vaart blijven houden om daadwerkelijk projecten te kunnen realiseren. We roepen de betrokken partijen in de regio daarom op om met elkaar vooral het gesprek over de inhoud te voeren.

Denk integraal en (boven)regionaal

In ieder geval moet het inhoudelijke gesprek gaan over hoe we regionale opgaven, zoals energie en klimaatadaptatie, zo goed mogelijk met elkaar verbinden. Dit vraagt om een verbeteringslag van het afwegingskader uit de Concept RES. De verschillende onderdelen, die nu nog op zichzelf staan en op sommige punten tegenstrijdig zijn, moeten integraal, d.w.z. in verhouding tot elkaar, worden uitgewerkt. Zo wordt in het landschappelijk kader gesteld dat de watersystemen van

Dommel, Aa en Raam en hun direct aangrenzende percelen in principe vrij gehouden worden van wind- en (grondgebonden) zonne-energie. Wij hanteren hierbij als uitgangspunt dat voordelen voor het watersysteem en biodiversiteit wel kunnen worden benut. Verder dient bij de realisatie van duurzame energieprojecten integraal naar het (zoek)gebied te worden gekeken, met zorg voor de diverse belangen die er spelen. Het gaat ons daarbij met name om water gerelateerde elementen zoals bijvoorbeeld de herinrichting van een wijst-gebied of een gebied voor weidevogels.

Integraliteit is niet alleen belangrijk binnen de regio, maar ook binnen de provincie als geheel. Nu, in opmaat naar de RES 1.0, is het moment om actieve uitwisseling en afstemming tussen de RES'en te organiseren. Alleen dan kunnen de regio's tot een zo optimaal mogelijke invulling van het landschap komen en kan worden voorkomen dat er keuzes worden gemaakt waar we op de langere termijn last van krijgen. Bovendien staan de regio's in Noord-Brabant allen voor vergelijkbare opgaven en zijn zij gebaat bij het onderling uitwisselen van expertise, onderzoeksresultaten en best-practices. Zo wordt in de verschillende regio's voorgenomen nader onderzoek naar de effecten van zonne-energie op bodem en water te doen en heeft iedere regio de ambitie optimaal te willen inspelen op innovaties. Door samen te werken – wellicht ligt hier een coördinerende rol voor de provincie Noord-Brabant – zou op deze onderwerpen niet alleen een efficiëntieslag, maar ook kwaliteitsverbetering behaald kunnen worden.

Houd rekening met de verduurzamingsopgave van de waterschappen

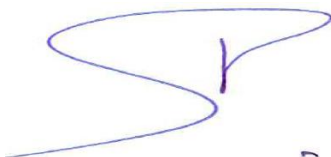
Voor het onderdeel participatie wordt in de concept RES aangegeven dat 50% lokaal eigendom wordt nagestreefd bij zonprojecten groter dan 15kWp (kilo Watt piek). Zoals benoemd in het Klimaatakkoord hebben de waterschappen hierin echter de bijzondere positie van zowel lokale ontwikkelaar als decentrale overheid met een verduurzamingsopgave, die bij de uitwerking van 50% lokaal eigendom dan ook in acht moet worden genomen.

Rol waterschap Aa en Maas

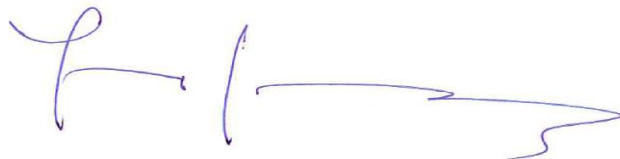
In de uitwerking van de RES 1.0 en de fasen daarna, in het bijzonder in de toekomstige gebiedsontwikkelingen, zien wij voor het waterschap een belangrijke rol met het oog op koppelkansen, waterbeheer en aquathermie. Daarnaast spelen we als waterschap, vanwege onze betrokkenheid bij drie RES'en (Noordoost Brabant, Metropoolregio Eindhoven en Hart van Brabant) graag een rol in de afstemming met deze regio's in relatie tot onze kerntaken.

Wij vertrouwen erop dat bovengenoemde adviezen worden meegewogen in uw stuurgroep en kijken uit naar een prettige vervolgsamenwerking in opmaat naar de RES 1.0 en verder.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur,

drs. P. Sennema
secretaris

drs. L.H.J. Verheijen
dijkgraaf

Gemeente Haaren

Amendement : 2020 05 07 2 RES

Voorstel: 2020 05 07 RV 1338 Concept bod Regionale Energiestrategie (RES) Noordoost Brabant
Onderwerp: Zienswijze
Datum raadsvergadering: 7 mei 2020
Ondergetekende(n) stelt/stellen het volgende amendement voor: De raad besluit om <i>Huidige tekst:</i> In te stemmen met: 1. het concept bod RES van regio Noordoost Brabant voor 2030 bestaande uit: - 5,5 PJ (= 1,5 TWh) aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit - 11% besparing van elektriciteit en warmte - 3 PJ hernieuwbaar op te wekken warmte. 2. de lokale opgave RES voor 2030 van (afgerond) 0,1 PJ (= 0,02 TWh) aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit voor de gehele gemeente, en 0,05 PJ (= 0,01 TWh) voor het grondgebied dat na de herindeling achterblijft in Noordoost Brabant, als bijdrage aan het regionale concept bod en de landelijke doelstellingen, zoals opgenomen in de Concept RES Noordoost Brabant; 3. de leidende principes voor regionale samenwerking in de RES Noordoost Brabant; 4. het afwegingskader als handvat voor het afwegen van lokale- en (sub)regionale gebiedskeuzes, gericht op de realisatie van de RES opgave. <i>Te wijzigen in:</i> <i>In te stemmen met:</i> 1. het concept bod RES van regio Noordoost Brabant voor 2030 bestaande uit: - 5,5 PJ (= 1,5 TWh) aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit - 11% besparing van elektriciteit en warmte - 3 PJ hernieuwbaar op te wekken warmte. 2. de lokale opgave RES voor 2030 van (afgerond) 0,1 PJ (= 0,02 TWh) aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit voor de gehele gemeente, en 0,05 PJ (= 0,01 TWh) voor het grondgebied dat na de herindeling achterblijft in Noordoost Brabant, als bijdrage aan het regionale concept bod en de landelijke doelstellingen, zoals opgenomen in de Concept RES Noordoost Brabant; 3. de leidende principes voor regionale samenwerking in de RES Noordoost Brabant; 4. het afwegingskader als handvat voor het afwegen van lokale- en (sub)regionale gebiedskeuzes, gericht op de realisatie van de RES opgave. 5. Bijgevoegde zienswijze ter kennis te brengen van de regio Noord Oost Brabant

Toelichting:

Zie zienswijze

Progressief '96

CDA

Samenwerking '95

VVD

Jan van Ginneken

Ans Beijens

Tom van Sprang

Boy Scholtze

Jan van Iersel

Johan van den Brand

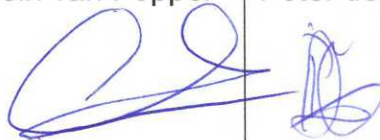
Peter Stark

Marion Das

Hein van Poppel

Peter den Ouden

Brecht Gerritse

Frank de Werdt

Amendement concept-bod RES

De raad van de gemeente Oss, in vergadering bijeen op 16 april 2020

Overwegende dat:

1. de gemeenteraad wordt gevraagd in te stemmen met het regionale concept-bod RES,
2. de gemeenteraad op 30 januari 2020 heeft besloten dat het Osse bod ook uit energiebesparing zal bestaan,
3. de gemeenteraad op 5 maart 2020 heeft besloten dat het Osse bod niet verder zal gaan dan de eigen opgave,
4. de 'leidende principes', zoals in de regio voorgesteld, spreken over 'regionale afwegingen' en 'regionaal perspectief om te komen tot de beste locaties in de regio',
5. dit niet strookt met de opdracht die de gemeenteraad op 5 maart aan de wethouder heeft meegegeven,
6. de gemeenteraad van mening is dat het Osse beleid en de Osse afwegingskaders leidend moeten zijn voor het invullen van de RES-opgave voor de gemeente Oss,

Besluit:

1. In te stemmen met beslispunten 1 en 2 van het voorstel van B&W omdat deze in overstemming zijn met de door de gemeenteraad vastgestelde motie,
2. niet in te stemmen met beslispunten 3 en 4 van het voorstel van B&W en deze te schrappen,

3. een nieuw beslispunt 3 toe te voegen dat luidt: 'het Osse beleid en de Osse afwegingskaders zijn leidend voor het invullen van de RES-opgave voor de gemeente Oss.

Namens VDG
Mark van der Doelen

namens Beter Oss
Hennie van der Wal

Namens D66
Frans Molenkamp

Namens SP
Adrie Geerts

Namens VVD
Hilde de Wit

- dangenomen -

Motie

Opwaarderen infrastructuur elektra

De raad van de gemeente Boxtel, in vergadering bijeen d.d. 9 juni 2020,

overwegende dat:

- de verdeel/elektra-stations 's-Hertogenbosch Noord, Boxtel en het naburige Tilburg Noord niet meer uit te breiden zijn;
- er gesprekken zijn over een nieuw koppelpunt en een nieuw station;
- als hier overeenstemming over is bereikt met o.a. TenneT, het nog zeker 6 tot 7 jaar kan duren voordat deze plannen gerealiseerd zijn;
- daarom aanbevolen wordt om op korte termijn grootschalige opwek duurzame energie beperkt te ontwikkelen;
- grote projecten met betrekking tot het opwekken van duurzame energie hierdoor geraakt kunnen worden;
- grootschalige opwek essentieel is voor het behalen van onze doelen voor Boxtel energieneutraal 2030 en het behalen van de doelen binnen de RES;

verzoekt het college:

- een lobby te maken richting het kabinet om haast te maken en geld vrij te maken om deze infrastructurele opwaardering te versnellen;
- deze motie te sturen naar omliggende gemeenten binnen onze RES zodat gezamenlijk een statement gemaakt kan worden

en gaat over tot de orde van de dag.

Boxtel, 09/06/2020

Namens de fractie van het CDA Boxtel,

Vera Brouns-Wagenaars
Kubra Atalay
Roel de los Hoyos-Soto

Voor: Combinatie g5, BALANS,
CDA, PvdAGroenLinks, D66,
SP, INBOX, VVD

10 juni 2020

Handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J.H.M. Smin'.

Motie

artikel 29 reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad

Agendapunt: 9. Concept bod Regionale Energie Strategie (RES) Noordoost Brabant

Onderwerp: Positionering gemeenteraad en samenwerking regio overstijgend

De raad van de gemeente Bernheze in vergadering bijeen op 24 september 2020,

overwegende dat:

- Binnen de regio Noordoost Brabant de gemeenten in mindere mate echt samenwerken aan de regionale opgave voor de energiestrategie en in eerste instantie gaan voor het opwekken van de eigen opgaaf binnen de gemeentegrenzen;
- Een betere samenwerking, zowel binnen de regio als supra-regionaal, niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk is om de doelstellingen van het nationaal Klimaatakkoord te kunnen behalen;
- Er hoogstwaarschijnlijk meer mogelijkheden zijn als er op dit vlak ook intensiever wordt samengewerkt zowel binnen de regio als supra-regionaal met andere (kust)regio's;
- Dit versnippering van windmolens en zonneparken over het landschap kan voorkomen door de aanleg van windmolens en zonneparken te clusteren;
- De aanleg van windmolens in kustregio's en op zee volgens studies¹ bovendien aantoonbaar goedkoper is te realiseren en een aanzienlijk betere energieproductie laat zien;
- Het van groot belang is de gemeenteraad nauw en actief te betrekken bij de verdere uitwerking van de RES;

verzoekt het college:

- In nader overleg te treden met de regio en zo mogelijk binnen de regio, en regio overstijgend met andere (kust)regio's en/of de minister te komen tot een betere en effectievere samenwerking voor de meest zorgvuldige, optimale invulling en ruimtelijke inpassing van windmolens en/of zonneparken;
- Indien de gemeente Bernheze wordt gevraagd om meer op te wekken t.b.v. andere gemeenten of de regio, hiervoor éérst met de gemeenteraad in overleg te treden alvorens een dergelijk verzoek in behandeling te nemen;
- De gemeenteraad nauw te betrekken bij de verdere uitwerking van het definitieve bod en daarmee de wijze waarop wij en op welke locaties aan onze opgaaf gaan voldoen.

Indiener(s):

CDA Bernheze

Mart Smits

Erik van der Wijst

Edwin Daandels

Ezra Leeger

Erwin van Kessel

Ruud Leeijen

¹ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2018/2/Wind-op-Zee-in-relatie-tot-Wind-op-Land.pdf>

Lokaal

Frans van de Ven
Jan Bouwman
Bas van der Heijden
Gerjo van Kessel
John van den Akker

VVD

Jack van der Dussen
Mark van de Ven

SP

Jan Raaimakers
Cor van Erp
Jan Prinsen

Progressief Bernheze

Ellen Neelen
Jesse Jansen

9k.

**Motie
(Transportschaarste)**

De raad van de gemeente Boxmeer, in vergadering bijeen op 11 juni 2020;

overwegende, dat

- in 2018 de Klimaatwet met grote meerderheid in de Tweede kamer werd aangenomen;
- deze Klimaatwet als doel heeft voor 2030 49% minder CO2 uit te stoten ten opzichte van 1990 en 95% minder CO2 in 2050;
- onderdeel van het klimaatakkoord is de afspraak dat elke regio in Nederland een Regionale Energiestrategie (RES) opstelt;
- binnen de RES de focus ligt op 1) opwekken van duurzame elektriciteit, 2) energie besparing en 3) nieuwe vormen van warmte in de gebouwde omgeving;
- gemeenten, de provincie, waterschappen en netbeheerder samen een verantwoordelijkheid hebben om de gestelde opgave van de RES op tijd te realiseren;
- Enexis de gemeente Boxmeer geen ruimte meer kan bieden (transportschaarste) om energieprojecten aan te koppelen op de stations Cuijk, Haps, Boxmeer en Venray;
- TenneT en Enexis waarschijnlijk pas in 2025 gaan investeren in het net binnen het Land van Cuijk;
- door de transportschaarste de gemeente Boxmeer niet kan voldoen aan haar resultaatverplichting;
- de transportschaarste mede veroorzaakt wordt door de herberekening van de capaciteit van het hoogspanningsnet door TenneT (N-1 principe, er is altijd een reserveverbinding);
- deze reserveverbinding mogelijk ingezet kan worden vanwege de nieuwe marktomstandigheden;
- het niet zo kan zijn dat de gemeente Boxmeer verantwoordelijk wordt gehouden voor het niet na kunnen komen van de RES-verplichtingen als gevolg van transportschaarste bij Enexis en TenneT

gelet op de Gemeentewet;

verzoekt het college:

1. in gesprek te blijven met Enexis en TenneT en het loslaten van de optie N-1 in te brengen;
2. in de gesprekken met de provincie Noord-Brabant en het Rijk de consequenties en de gevolgen van de transportschaarste voor de gemeente Boxmeer te blijven benadrukken;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ingediend door de fracties PK, CDA, LOF en VDB/LO:

J.A.T.M. Welbers (PK)

A.G.M. Stiphout (CDA)

P.F. van der Zande (LOF)

A.M. van Mil (VDB/LO)

Motie aanvaard

(15 vóór: CDA, LOF, VDB/LO, PK / 1 tegen: VVD)

Warmtetransitie

de Brabantse Participatiecoalitie
ondersteunt burgerinitiatieven in Brabant

De Participatiecoalitie helpt bewoners en gemeenten om goed samen te werken aan aardgasvrije wijken. Samen zetten we onze kennis en netwerk in om goede plannen tot stand te brengen waar inwoners bij betrokken zijn en achter staan. In Brabant doen we dit onder de naam *Brabantse Participatiecoalitie*.

Als Brabantse Participatiecoalitie bieden wij onze expertise en ondersteuning aan bij de begeleiding van burgerinitiatieven gericht op de warmtetransitie. Zo zijn we er om bewoners actiever te betrekken bij de concretisering van de warmtetransitieplannen in de vier Regionale Energie Strategieën (RES) in Brabant.

Waarmee kan de Brabantse Participatiecoalitie uw Regionale Energie Strategie ondersteunen?

- » Meedenken over de concretisering van de warmtetransitie vanuit het belang van de burger en participatie, bijvoorbeeld in een RES-werkgroep;
- » Gemeenten helpen om bewoners te betrekken via ons brede netwerk;
- » Delen van *best practises* in de RES. Bijvoorbeeld over warmtenetten in lokaal eigendom of het betrekken van mensen met een smalle beurs;
- » Inspireren en motiveren van beleidsmakers en initiatieven door het delen van kennis en ervaringen rondom aardgasvrije buurtplannen;
- » Enthousiasmeren van buurtbewoners om aan de slag te gaan met het aardgasvrij (of aardgasvrij ready) maken van hun wijk. Begeleiding van lokale warmte-initiatieven;
- » Organiseren van diverse trainingen en kennissessies en het opzetten van stappenplannen en expertpools;
- » Het informeren, peilen en/ of bijeenbrengen van onze achterban voor activiteiten vanuit de RES.

Samen hebben we een hoop ervaring en expertise in huis

Wat doen we al in Noord-Brabant?

De **Brabantse Milieufederatie** is actief bij de RES betrokken door deelname aan diverse werkateliers en werkgroepen. We informeren en brengen de stem in van de groene achterban, energiecoöperaties en jongeren in Brabant. Met het [Servicepunt Energie](#) is de BMF het eerste aanspreekpunt van de Brabantse Participatiecoalitie. We bieden nieuwe en bestaande bewonersinitiatieven informatie en advies over o.a. de eerste stappen van een wijkaanpak, leggen contact met gemeenten of verwijzen hen naar een van de Participatiecoalitiepartijen. Daarnaast biedt de BMF bewonersinitiatieven en energiecoöperaties informatie over bijeenkomsten en activiteiten over de warmtetransitie. Dankzij het brede netwerk van de BMF helpt de Participatiecoalitie initiatieven verder op weg én brengen we hun geluid in bij de RES.

Buurkracht werkt bottom-up en regelrecht vanuit de wijk. Buurkracht krijgt hele straten, buurten en wijken in beweging en enthousiasmeert bewoners om zelf aan de slag te gaan met het verduurzamen, groen en aardgas-vrij/ready maken van hun omgeving. De warmtetransitie is een proces van de lange adem; dankzij de laagdrempelige begeleiding van Buurkracht houdt de Participatiecoalitie bewonersinitiatieven enthousiast. Buurkracht begeleidt veel Brabantse buurten, waaronder onderstaand voorbeeld uit Eindhoven.

Praktijkvoorbeeld Ondersteuning Sintenbuurt, Eindhoven

Buurtbewoners van Sintenbuurt hebben onderzocht, in samenwerking met Buurkracht en de gemeente Eindhoven, wat er nodig is voor een aardgasvrije Sintenbuurt. Het resultaat is een breed gedragen buurtplan, voor en door bewoners, om van het aardgas af te gaan.

Rol van de Participatiecoalitie: Dankzij de Wijkaanpak Energie van Buurkracht zijn de kaders geschetst om buurtbewoners te betrekken en een actieve rol te geven bij het vraagstuk: hoe bereiden wij ons voor om van het gas te gaan? Bewonersavonden en allerlei communicatiemiddelen zorgden ervoor dat alle bewoners op de hoogte waren van de laatste ontwikkelingen. Een kleinere delegatie buurtbewoners zat in een meedenkteam en boog zich over het te vormen buurtplan. Dit alles onder begeleiding van een buurtbegeleider vanuit Buurkracht. Zij bewaakte de voortgang en had een aanjagende rol, nam een deel van de organisatie uit handen en verbond bewoners en gemeente.

EnergieSamen helpt via '[Buurtwarmte](#)' bewonersinitiatieven en hun gemeenten om op een professionele manier te zoeken naar alternatieven voor aardgas en om gezamenlijk projecten te realiseren. Buurtwarmte ondersteunt lokale initiatieven die huizen willen verduurzamen, een buurtenergieplan willen maken of een warmtesysteem willen ontwikkelen, exploiteren en beheren. Zo nemen bewoners samen de regie over hun eigen, lokale en duurzame warmtevoorziening. Met de expertise en trainingen van EnergieSamen worden warmtenetten, net als bij grootschalige energieprojecten, zoveel mogelijk in lokaal eigendom gerealiseerd. In onderstaand voorbeeld leest u meer over hoe een training van Buurtwarmte bewoners verder helpt.

Praktijkvoorbeeld Training Buurtbegeleider

Bewoners in staat stellen om volwaardige deel te nemen in de warmtetransitie staat centraal in de training voor buurtbegeleider. Daarin nemen bewoners deel die in hun eigen buurt aan de slag zijn en ook professionele begeleiders van die buurten. De training vergroot het handelingsperspectief van bewonerscollectieven om een wijk aardgasvrij te maken. Ook biedt de training kennis en vaardigheden om mee aan de slag te gaan.

De eerste versie van de training is gericht op de initiatiefase tot en met een buurtenergieplan. Hoe krijg je bewoners mee, hoe stel je vast welke technische oplossingen voor bewoners het goedkoopste zijn, hoe werk je samen met de gemeente, woningcorporatie en marktpartijen en hoe richt je een wijkorganisatie in om grip te houden op het buurtproces? In Den Bosch hebben bewoners van de wijk 't Zand naar aanleiding van de training een wijkcoöperatie opgericht.

LSA Bewoners is sterk met het begeleiden van buurten in 'aandachtswijken'. LSA Bewoners begeleidt wijken en organiseert o.a. kennissessies om ervaringen te delen. Volgens de Participatiecoalitie moet iedereen de kans krijgen om mee te doen met de warmtetransitie, dus ook mensen met een krappe beurs. Dankzij de ervaringen van LSA Bewoners weet de Participatiecoalitie hoe mensen in aandachtswijken of met een krappe beurs beter betrokken kunnen worden bij duurzaamheidsprojecten, waaronder de warmtetransitie. Hiermee wordt de warmtetransitie inclusiever.

HIER is een stichting die mensen in beweging brengt om iets te doen aan het klimaatprobleem. HIER ontwikkelt kennis over participatie voor bewonersinitiatieven en gemeenten en deelt informatie en (bewoners)ervaringen via haar kennisplatformen [HIER verwarmt](#) en [HIER opgewekt](#).

Landelijke missie

De Participatiecoalitie helpt bewoners en gemeenten om goed samen te werken aan aardgasvrije wijken. Samen zetten we onze kennis en netwerk in om goede plannen tot stand te brengen waar inwoners bij betrokken zijn en achter staan.

Op naar 150 bewonersinitiatieven

Onze landelijke missie is om in de komende drie jaar 150 bewonersinitiatieven te begeleiden op weg naar een aardgasvrije wijk. Meer informatie over de landelijke doelstelling en concrete voorbeelden zijn te vinden op de [website van de participatiecoalitie](#).

Dit is een uitgave van de Brabantse Participatiecoalitie:

Tilburg, 17 augustus 2020

Aan: Stuurgroep Regionale Energie Strategie NOB
t.a.v. wethouder Van de Wiel
Postbus 10000
5280 DA Boxtel

Verstuurd per mail aan: info@resnob.nl en pwi@boxtel.nl
Tevens per mail verstuurd aan: Gerard Schonfeld en Eric Spies

Kenmerk: EN 03.10-1814-sl
Betreft: Concretiseren burgerparticipatie bij de warmtetransitie RES

Geachte heer Van de Wiel,

Met dit schrijven vragen Buurkracht, EnergieSamen, HIER, LSA Bewoners en de Brabantse Milieufederatie (samen de 'Brabantse Participatiecoalitie-warmte') u om bewoners actiever te betrekken bij de concretisering van de warmtetransitieplannen in uw Regionale Energie Strategie (RES). Wij bieden u hierbij onze expertise en ondersteuning aan bij de begeleiding van burgerinitiatieven gericht op de warmtetransitie.

Waar de energietransitie steeds meer vorm begint te krijgen in de RES-en, is juist de **warmtetransitie** relatief nieuw, complex en onophoudelijk in beweging. Waar, hoe en wie gaat een lokaal warmtenet of collectieve voorziening realiseren en beheren? We begrijpen dat het lastig is om in de concept-RES al uitvoeringsplannen op wijkniveau te noemen. Ook snappen we dat het een gigantische uitdaging en bovendien heel spannend is om nu al bewoners te betrekken bij de warmtetransitie. Laat staan om in de RES al invulling te geven aan burgerparticipatie en lokaal eigenaarschap. Vooral nu er nog nauwelijks concrete aardgasvrij-plannen liggen en dé oplossing voor een eerlijk en betaalbaar warmtesysteem nog niet is gevonden.

In het Bestuursakkoord 2020-2023 (p.5) pleit het college van Gedeputeerde Staten dat "draagvlak voor transitie en het tempo hiervan een belangrijke toetssteen wordt voor beleid". Deze opvatting delen wij volkomen. Helaas constateren wij dat het toetsen van de RES op (het creëren van) draagvlak in de warmtetransitie op dit moment nog onvoldoende gebeurt.

Het valt ons op dat de warmteparagraaf in de concept RES vooral gericht is op de inventarisatie van warmtebronnen waarmee de opgave gerealiseerd kan worden. Het startpunt van een wijkaanpak is dan de aan- of afwezigheid van een warmtebron. **De Participatiecoalitie maakt zich zorgen over deze bronbenadering**, omdat het onzes inziens moeilijk kan zijn om op deze manier draagvlak en lokaal eigendom te creëren. Bovendien wordt de kracht van bewonersinitiatieven hiermee niet benut. Als Participatiecoalitie denken

wij graag mee over de warmteopgave vanuit het belang van de burger en zoeken we naast bronnen ook en vooral naar enthousiaste burgerinitiatieven die eventueel met onze ondersteuning zelf aan de slag gaan.

Juist nu de warmtetransitie nog niet in kannen en kruiken is, **pleiten wij ervoor om burgerparticipatie in de RES en de Transitievisie Warmte te concretiseren**. Wacht niet tot 2021. Er zijn genoeg praktijkvoorbeelden die laten zien dat succesvolle burgerparticipatie en lokaal eigendom bij aardgasvrij projecten mogelijk is. Zowel vanuit lokale initiatieven (zie onze landelijke website voor diverse voorbeelden) als vanuit commerciële partijen, zoals het project [Thuisbaas](#) (link). Of de gemeente zelf in een wijk aan de slag gaat of dat bewoners het initiatief nemen, onzes inziens is het **essentieel om bewoners nu al mee te nemen**, want zonder hen lukt het niet.

In de bijlage van deze brief leest u wat de Participatiecoalitie partijen al doen in Noord-Brabant en waarmee we uw regio kunnen ondersteunen. Dankzij de Participatiecoalitie zijn er op dit moment al zes samenwerkingen in Noord-Brabant waarbij bewonersinitiatieven samen met de gemeente aan de slag gaan met een wijkplan.

De warmtetransitie start met participatie

De warmtetransitie is niet alleen een technische transitie, het is vooral een sociale transitie. Betrek inwoners vroegtijdig bij de planvorming op het thema warmte naar de RES 1.0 en maak gebruik van onze ervaring en expertise met betrekking tot het begeleiden van warmte-initiatieven.

Graag bespreken we samen hoe we de warmtetransitie tot een succes kunnen maken.

Voor inhoudelijke vragen en het maken van een afspraak kunt u contact opnemen met Sandor Löwik, beleidsadviseur Energie, van de Brabantse Milieufederatie via sandor.lowik@brabantsemilieufederatie.nl of 06-15350211.

Met vriendelijke groeten,

De Brabantse Participatiecoalitie-warmte

Theo van Hoek,
Manager Buurten en projecten Buurkracht

Derk Hueting,
Provinciaal coördinator Buurtwarmte,
onderdeel van EnergieSamen

Thijs van Mierlo,
Directeur LSA Bewoners

Gijs Termeer,
Directeur HIER

Femke Dingemans,
Directeur Brabantse Milieufederatie